

Novi sveti gral duhovnih izkušenj iščočega zahoda

Ajavaska Zvarek, ki pomaga Indijancem med 80.000 rastlinami iz njihovega okolja poiskati najustreznejše za določene bolezni

Ajavaska, skrivnostni koktajl amazonskih Indijancev, ki spremlja človekovo zavest, je v zadnjem desetletju postala novi sveti gral duhovnih izkušenj iščočega zahoda. Zanimanje za njega se je povečalo tako rekoč eksponentno, in to na vseh področjih: od znanstvenih raziskav terapevtskih učinkov in tveganj do etičnih in zakonskih izzivov. Kaj je v tem koktajlu, ki ga nekateri imenujejo tudi vino duš, tako vznemirljivega?

BRANE MASELJ

Znanstveniki se samo čudijo neverjetnemu botaničnemu znanju amazonskih Indijancev, ki znajo med 80.000 rastlinami iz svojega okolja najti najustreznejše za določene bolezni. Indijanci pravijo, da njihovo znanje o zdravilstvu izvira iz vizij, ki jih povzročijo prav zvarek ajavaska (orig. ayahuasca). Najbolj nenavadno je, da zdravilne rastline, ki jih ta napoj prišepne tamkajšnjemu zdravilcu – šamanu, niso učinkovite le zaradi simboličnega učinka, pač pa tudi zaradi farmakološkega.

Narbyjeva kozmična kača

Šamani v Braziliji, Kolumbiji, Peruju in Ekvadorju že stoletja pripravljajo in uživajo ajavasko med rituali zdravljenja, prerokovanja in v magične namene. Rastlinski zvarek je nujna kombinacija vsaj dveh rastlin, ki ju skuha skupaj. Prva vsebuje psihoaktivno snov dimetil-triptamin (DMT), ki pa ne učinkuje sama po sebi, ker jo blokira neki žlezočni encim (monoamin oksidaza). Prav zato je v napitku nujna tudi druga rastlina, katere snovne blokiranje prav ta encim, da lahko DMT prodre v možgane.

»Kako je mogoče, da znajo ti ljudje brez elektronskih mikroskopov izbrati liste grma, ki vsebuje halucinogeni možganski hormon, in jih nato še kombinirajo z ovjalko, ki vsebuje snovi za deaktivacijo prav tistega encima v prebavnem traktu, ki bi blokiral halucinogeni učinek?« se je vprašal tudi antropolog Jeremy Narby, in v 90. letih odšel živeti med brazilске Indijance, da bi iz prve roke preučil zadevo. Svojo življenjsko avanturo je popisal v knjigi *Kozmična kača – DNK in izvor znanja*, v kateri razvija teorijo, da so halucinacije uživalec ajavaska, v katerih večina vsi, ne glede na kulturno okolje, vidijo fluorescenčne kače velikanke, le nazoren prikaz molekule DNK, ki je v celicah nosilka genetske informacije.

Znanstvena paradigma gleda na tako imenovane svete rastline le kot na uporabno zapakirane aktivne molekule, šamanski zdravilec pa z njimi zdravi, ker je v osebnem odnosu z duhom zdravilcem. Oba različna pristopa sta našla prostor pod soncem španske Ibizice konec septembra, na svetovni konferenci Mednarodnega centra za etnobotanične študije (ICEERS). Med pomembnejšimi sporočili konference, ki je potekala pod pokroviteljstvom Unesca, je tudi odkritje strokovnjakov s King's Collegea v Cambridgeu, o delovanju nevronske mreže v možganih, odgovorne za nezavedna, nagonska delovanja človeka pod vplivom psihedelicnih substanc, ki imajo podobne učinke kot svete rastline. Kot pravi udeleženec konference dr. Roman Paškulin, strokovnjak za različne oblike zasvojenosti, so znanstveniki z magnetno resonanco detektirali nevronsko mrežo v možganih, psihologi ji rečejo kar ego, katere aktivnost upade po zaužitju takšne droge. V žargonu uporabnikov psihedelicnih substanc nastane občutek razkroja običajnega sebe.

Svetovna dediščina

Podobno kot svete rastline tudi psihedeliki omogočijo človeku, da se dokoplje do globljih plasti svoje biti, in so zato lahko dobri diagnostični pripomočki za terapevta, pravi Paškulin, ki svoje terapije sicer izvaja z medicinsko hipnozo. Poleg psihedelikov, ki so nastali v prejšnjem stoletju v laboratorijih, ima Evropa tudi lastno dediščino svetih rastlin. Znana je predvsem molli, z latinskim imenom *Peganum harmala*, ki je bila pred sveto inkvizicijo zelo razširjena tudi v Sredozemlju. Čeprav je sorodnica ajavaska, ne vsebuje prepovedanega DMT in bi si jo lahko vsakdo posadil na vrto za lastne potrebe, ugotavlja terapevt, ki je o harmfuli predaval tudi na omenjeni konferenci. Izsledki s konference bodo prihodnji četrtek tudi tema okrogle mize v ljubljanskem KUD France Prešeren.

Tako ajavaska kot tudi druge podobne substance iz etnofarmakologije prvinskih kultur, ki prebujajo božansko v človeku, se imenujejo enteogene, pojasnjuje Paškulin. Slišati je zelo novodobno, vendar psihologija že dolgo pozna pojem sebstva, s kakršnim

Znanje prvobitnih kultur o enteogenih rastlinah si po mnenju udeležencev konference ICEERS zasluži zaščito Unesca.

makologije prvinskih kultur, ki prebujajo božansko v človeku, se imenujejo enteogene, pojasnjuje Paškulin. Slišati je zelo novodobno, vendar psihologija že dolgo pozna pojem sebstva, s kakršnim

»Ko sem prvič poskusil ajavasko, sem videl kače, tudi sam sem se spreminjal v anakondo in se plazil po džungli,« pravi bioenergetik Marjan Ogorevc.

da se človek rodi, pa potem zaradi okolja in vzgoje izgubi stik s samim seboj in postane nevrotik. Prav zato je lahko koristno, da človek po izkušnjah s takšnimi snovmi ali s hipnozo preide v stanje spremenjene zavesti. V hipnozi preidejo človekovi možgani v tako imenovano frekvenčno stanje alfa, pod vplivom enteogenih substanc pa vse do stanja delta, ki človeka povezuje, kot bi rekel Castaneda, s področjem nepojmljivega.

Z ustreznim pristopom in pod izkušenim vodstvom lahko človek v teh stanjih razrešuje svoje duševne konflikte in se s to abreakcijo, kot rečejo psihoanalitiki, osvobaja napetosti. Izjemen pomen znanja prvobitnih kultur o enteogenih rastlinah je bil zato prepoznani tudi v predlogu, da bi Unesco ta »know-how« zaščitil kot svetovno dediščino.

Narby v že omenjeni knjigi namiguje, da lahko človek v spremenjenem stanju zavesti dostopa celo do svoje DNK ali DNK drugih bitij, kjer so pač shranjene vse informacije življenja. Ugotavlja pa tudi, da najbrž nihče ne ve, od kod prihajajo spoznanja, ki jih človek pridobi z ajavasko: »Znano je, da vsebujejo molekule, ki se vežejo na posebna mesta oziroma receptorje v možganskih nevronih, kamor se vežejo tudi molekule neurotransmiterjev, prenašalcev sporočil v živčnem sistemu. Delovanje ajavaska je verjetno povezano s spremenjeno

znavo – kot bi zamenjali kanal na televiziji. Kdo ali kaj ustvarja te podobe, kako se to dogaja, ostaja skrivnost.«

Nikakor rekreativna droga

Ker je DMT kot psihoaktivna snov po svetu, pa tudi pri nas, na seznamu prepovedanih drog, je znanstveno preučevanje ajavaska oteženo. Izvedenka zanjo, ki že več let občasno potuje v Peru, kjer se je skrivnostno zdravilnih rastlin učila pri treh učiteljih, želi prav zato ostati anonimna. Da je ajavaska postala zaradi svojih psihedelicnih učinkov tako razpita na Zahodu, je, pravi, pravzaprav površno gledanje, kajti domačini enako delajo tudi z drugimi rastlinami, ki niso halucinogene, a so prav tako pri-

znane kot učiteljice ali zdravilke, lahko pa tudi oboje skupaj. V dolgotrajnem procesu, ki ga imenujejo la dieta in pomeni natanko to, torej zelo strogo dieto nekje v osami deževnega pragozda, se adeptu z meditativnim pristopom razkrije posebna energija – Indijanci bi rekli duh – rastline, katere čaj so ves ta čas pili.

To je pač postopek, v katerem adept vso pozornost namenja posamezni rastlini, in ta mu sčasoma razkrije svoje lastnosti. Indijanci menijo, da ima vsaka rastlina svojo energijo, prav tako kot je tudi človek energetske bitje, in zato zdravilo določene energetske dele telesa. Na zdravljenje zagotovo vplivajo snovi v rastlinah, vendar je za Indijance najpomembnejše

delo, ki ga opravijo prav duhovi teh rastlin. Izvajanje teh diet je temelj za delo z ajavasko, ki omogoča prehod v spremenjeno stanje zavesti, kjer dobi adept informacije o nadaljnjem procesu ali o viru problema. Vino duš po zaužitju, ki mora biti vedno obredno, ob spremljavi izkušenega ajavaskera, vpliva na to, da iščoči v obliki halucinacij, med katerimi pa se zaveda tudi samega sebe, vidi vzrok svoje bolezni ali katerega drugega problema in tudi pot, kako težavo odpraviti.

Izkušnja bioenergetika

Bioenergetik Marjan Ogorevc o svoji izkušnji s to snovjo pravi: »Mene je ajavaska spremenila v tem, da sem dobil odgovor, ki sem ga iskal, zdaj mi je vse veliko bolj jasno. Ko sem jo prvič poskusil, sem videl kače, tudi sam sem se spreminjal v anakondo in se plazil po džungli. Prvi proces je bil brez posebnega namena in se mi je dosegalo nekakšno čiščenje podzavesti. Občutek je, da se ego zlomi in se vse sesuje, hkrati pa bruhaš, in to neverjetno intenzivno. Drugič sem šel v proces že bolj prečiščen; zato sem tudi bolj jasno videl. Gledal sem tridimenzionalne filme, v katerih sem sam tudi sodeloval, in to pri polni zavesti. Tudi ko sem odprl oči, filmi niso izginili, kar pomeni, da niso odvisni od vida. Ne moreš pa prekiniti poteka, ker te 'medicina' vodi, verjetno dokler traja vpliv. Iz zgodbi preostalih v skupini vem, da se je podobno dogajalo tudi njim.«

Za Ogorevca to ni bila povsem nova izkušnja, ker tudi sam vodi v okviru terapij podobna potovanja, le da takrat lahko izstopi, tukaj pa to ni mogoče – medicina je močnejša, pravi. Takšno doživetje, ki ni halucinacija, poudarja, sodi v okolje deževnega gozda. Sploh ker to ni rekreacija, kakršno si užiivalci drog predstavljajo pri rekreativnih drogah, še opozarja bioenergetik. Da se je tako imenovani duhovni turizem, v katerem ljudje iščejo duhovne izkušnje z uporabo enteogenih drog, zelo razširil, opozarja tudi Roman Paškulin: »Zdi se, da smo nagnjeni k povečevanju tujega. V 70. letih smo iskali instantno razsvetljenje v Indiji, in ker ga tam pač nismo našli, smo začeli iskati med šamani v deževnem gozdu.«

Povpraševanju po duhovnih izkušnjah se je prilagodil tudi trg, in tako je danes mogoče kar po spletu poiskati šamane, ki so pripravljani iščoče popeljati v obred z ajavasko ali ibogo, še eno popularno sveto rastlino. Ponujajo tudi nastanitve z vsem udobjem, ki ga je navajen zahodni človek. Za ustrezno plačilo, seveda.

SUDOKU

	8		4					6	3
					7				
			3						9
	5	9		6					4
3		8				7			6
2				9			1	8	
					4				
			9						
9	4					8			1

L	L	S	R	E	9	Z	7	6
Z	7	9	S	Z	6	1	E	8
8	E	6	7	Z	1	9	L	S
S	8	1	E	6	Z	7	9	Z
9	6	L	Z	7	S	8	1	E
7	Z	E	1	9	8	6	S	L
6	L	8	9	1	E	S	Z	7
1	S	7	L	8	Z	E	6	9
E	9	Z	6	S	7	L	8	1

Garfield

ONA

JUTRI NE PREZRITE:

- INTERJU: **Katarina Juvancič, kantavtorica**
Strah duši svet in nas same
- ONA: **Nataša Medvedič**
Želim biti samo še srečna, zdrava in vesela
- V SREDIŠČU: **Novi feminizem ali modna muha?**
Ženske in moški se moramo boriti skupaj
- **Branka Božič, tolmačka**
Kakšno božansko energijo prinaša ta človek!
- ZDRAVJE: **Stres**
Še posebno nevarna za ženske

SLOVENSKE
DELO NOVICE

PODLISTEK

Jay Asher

TRINAJST RAZLOGOV

Njegov običajni trapasti nasmeš je bil v tistem trenutku videti po svoje seksi. »Kaj – misliš, da nisem nikoli resen?« je vprašal. Nato je pritisnil svoj seznam ob okno.

Čeprav sem stala predaleč, da bi ga dejansko prebrala, sem predvidevala, da ga je dvignil v dokaz, da je moje ime res na prvem mestu. Še vedno sem mislila, da se glede tega, da bi se dobila na valentinovo, najbrž zafkava. Torej sem si rekla, da si ga bom malo privoščila.

»Okej,« sem rekla. »Kdaj?« Navijačica si je pokrila obraz z obema rokama, vendar sem skozi njene prste videla, kako je zardela.

Ne vem, če ne bi imela nje za občinstvo, ki me je spodbujalo, dvomim, da bi se tako hitro strinjala, da grem ven z njim. Zadevo sem malo podpihovala. Ji dala nekaj, s čimer se bo lahko postavljala na vajah navijačic.

Zdaj je bil Marcus na vrsti za zardevanje. »Oh ... em ... okej ... no ... kaj praviš na Rosie? Sladolec.«

E-5. To zvezdico sem videl, ko sem se peljal z avtobusom. Približno sem vedel, kje je, točno pa ne. Vendar bi moral uganiti. Najboljši sladolec v mestu in najbolj mastni hamburgerji in krompirček tod naokoli. Rosie's Diner.

Moj odgovor je zvenel porogljivo. »Sladolec?« Čeprav tega nisem hotela izreči tako. Zmenek ob sladoledu – slišalo se je tako ... srčkano. Zato sem se strinjala, da se dobiva tam po šoli. Nato sva prekinila.

Navijačica je z obema rokama udarila po pultu. »Na vsak način mi moraš pustiti, da se pobaham s tem.« Morala mi je objubiti, da do naslednjega dne ne bo povedala nikomur, za vsak primer.

»Prav,« se je strinjala. Ampak potem sem morala jaz njej objubiti, da ji bom po zmenku povedala vse do potankosti.

Nekateri najbrž poznate navijačico, o kateri govorim, vendar ne bom povedala njene imena. Bila je zelo prijazna in je se veselila zame. Nič ni naredila narobe.

Resno mislim. Brez sarkazma. Ne trditve se preveč prebrati v mojih besedah.

Že prej se mi je zdela, da vem, kdo je navijačica. Ko se zdaj spomnim dneva, ko smo vsi izvedeli za Hano, sem prepričan. Jenny Kurtz. Skupaj sva imela biologijo. Takrat sem sam že vedel. Ona pa je izvedela tedaj, s skalpelom v roki, pred njo prijazen deževnik, prerezan po sredini in odprt. Odložila je skalpel in se potopila v dolgo osuplo tišino. Nato je vstala, in ne da bi se ustavila pri učiteljevi mizi za dovoljenje, odšla iz razreda.

Iskal sem jo ves dan, saj me je zmedla njena reakcija. Kot večina drugih nisem imel pojma o njeni naključni povezavi s Hano Baker.

Sem navijačica povedala, kaj se je zgodilo pri Rosie? Ne. Raje sem se ji izogibal, tako dolgo, kot sem se ji lahko. Izvedeli boste zakaj.

Seveda se ji nisem mogla izogibati za vse večne čase. Zato se bo, v kratkem, še

enkrat pojavila na teh kasetah ... tokrat z imenom.

Hladen zrak ni več edini razlog, da se tresem. Z vsako stranjo vsake kasete se neki star spomin obrne na glavo. Ime se sprevrže v nekoga, ki ga ne prepoznam.

Ko sem gledal Jenny, kako odhaja od biologije, mi je šlo na jok. Vedno ko sem videl takšen odziv, pri njej, pri gospodu Porterju, me je odneslo nazaj v trenutek, ko sem sam izvedel za Hano. Ko sem res jokal.

Čeprav bi pravzaprav moral biti jezen nanje.

Torej, če želite Hanino izkušnjo doživeti v celoti, se še sami odpravite k Rosie.

O ne. Sovražnik občutek, da ne vem več, kaj naj verjamem. Sovražim, da ne vem, kaj je res.

E-5 na vašem zemljevidu. Usedite se na enega od barskih stolov pri pultu. Takoj vam bom povedala, kaj naredite, potem ko se usedete. Ampak najprej malo ozadja o meni in Rosie.

Pred tem nikoli nisem bila tam. Vem, da se to zdi neverjetno. Vsak je že bil pri Rosie. Je kul, odštekan plac za druženje. Ampak kolikor vem, še nihče ni šel tja sam. Vedno, ko me je kdo povabil tja, iz tega ali onega razloga, sem bila zasedena. Obisk sorodnikov iz drugega

kraja. Preveč domačih nalog. Vedno nekaj.

Zame je Rosie imela avro. Skrivnost. Sodeč po zgodbah, ki sem jih slišala, se je zdela, da se tam vedno nekaj dogaja. Alex Standall se je prvi teden v tem mestu pred vhodnimi vrati Rosie stepel. To je bil dan, ko smo hodili v Moneta.

Ko sem slišal za ta pretep, sem to razumel kot nasvet, da se ni dobro zapletati z novim fantom. Alex je vedel, kako nasprotnika vreči na tla, pa tudi, kako udariti s pestjo.

Punca, katere imena ne bom ponavljala, je pri Rosie prvič doživela, da ji je fant segel pod modrček medtem ko sta se mečkala med flipjeri.

Courtney Crimsen. To so vsi vedeli. Courtney se tega sploh ni trudila skrivati.

Ob teh zgodbah se je zdela, da si Rosie zatiska oči pred vsem, kar se dogaja, dokler se polnijo korneti in obračajo hamburgerji. Hotela sem torej iti, vendar ne sama, da ne bi izpadla butasto.

Marcus Cooley mi je dal izgovor, ki sem ga potrebovala. In naneslo je tako, da sem bila prosta. Prosta, ne pa neumna.

Predvala Neža Božič
© za izdajo v slovenski Mladinska knjiga Založba, d. d., Ljubljana 2011